

Oslo, 1. februar 2016

Innspill til vurderingsmetode av fremmede arter

SABIMA, Naturvernforbundet og WWF-Norge takker for muligheten til å få gi innspill til vurderingsmetoden av fremmede arter. Fremmedarts- og svartelista er en meget viktig publikasjon for norsk naturforvaltning og i arbeidet for å ivareta naturmangfoldet. Mye ny viten om forekomst og spredning av fremmede arter er kommet til siden forrige liste, og det er derfor svært positivt at det er planlagt en ny utgave i 2017.

Vi har strukturert vårt innspill i to deler. Først kommer tilsvar på de konkrete spørsmålene som ble formulert i følgebrevet, deretter kommentarer og innspill på ulike deler av veilederen.

1) Er definisjonene og avgrensningene presise nok og formålstjenlige?

Definisjonene og avgrensninger virker klare nok, dokumentet gir en god oversikt over bakgrunnen for de ulike vurderingene og forklarer på en god måte de ulike termene som brukes. Ellers er det meget bra at føre var-prinsippet kommer klart frem gjennom at høyeste regionale risikovurdering blir grunnlaget for hovedvurderinga for arter. En kunne kanskje lagt inn eksempler på de ulike naturtypene i tabell IV-1, for lettere visualisere hva som ligger i typebeskrivelsene, selv om det kanskje ikke er naturlig å adressere i dette dokumentet.

2) Er det innspill til det reviderte kriteriesettet, spesielt det nye B-kriteriet?

Det nye kriteriet ser bra ut, det er en styrke at termen «ekspansjonshastighet» nå inkluderer alle former for spredning når man skal vurdere invasjonseffekten.

3) Kan naturtyper håndteres på en annen og bedre måte?

Håndteringen av naturtyper virker hensiktsmessig; det har, som vist til, liten hensikt å vurdere effekter av fremmede på sterkt endret natur. Med innføringen av NiN 2.0 som det overordnede systemet for klassifisering av norsk natur er det logisk at avgrensinga følger denne.

4) Dekker den planlagte synliggjøringen av regionale forskjeller informasjonsbehovet?

Veilederen forklarer vurdering av regionale forskjeller på en god måte. Om en skal påpeke noe, så må det være at selv om muligheten for regionale forskjeller er godt beskrevet, så kunne det kanskje vært praktisk å inkludere et eksempel på hva slags praktisk betydning dette kan få for forvaltningen, selv om dette ikke nødvendigvis er hovedformålet med dette dokumentet.

5) Kan usikkerheten håndteres eller synliggjøres på andre og bedre måter?

Utfordringene med usikkerhet forklares lettforståelig. Det gir et mer realistisk bilde av situasjonen å visualisere usikkerhet gjennom bruk av kvartiler, men vil kunne kreve god bruk av eksempler for å være lettforståelig for brukere.

Andre kommentarer:

Kapittel 1.5. I oversikten over hvilke bakgrunnsdata som skal benyttes nevnes Artskart, men det står ingenting om Artsobservasjoner. Riktignok er det slik Artsobservasjoner leses av Artskart, men det er også mulig å filtrere vekk data. En stor andel av kunnskapen om spredning av fremmede arter de siste årene stammer fra frivillige som rapporterer inn via Artsobservasjoner, og denne basen har nå et meget høyt antall (ca. 80 000) observasjoner av karplanter bare i kategoriene SE og HI. Det må derfor sikres at disse dataene også inngår i bakgrunnsdataene for risikovurderingene, og ikke filtreres vekk.

Kap. 2.4.2 På slutten av kapitlet står følgende: «*Er det usikkert om to taxa utgjør én eller to arter, bør de for risikovurderinga behandles separat, dvs. som om de var to arter.*» I utgangspunktet er dette relativt logisk slutning, men det bærer i seg noen ulemper. For taxa der man er usikker på hvorvidt det er en eller to arter, vil dette kunne resultere i at det blir helt ulike vurderinger for disse. Samtidig vil adskillelsesproblemet kunne føre til at kunnskapsgrunnlaget for en eller begge blir svakere, siden omfanget av innrapportering og belegg nok ikke kommer til å bli like høyt som for taxa der en tydelig kan skille mellom to arter. Det bør derfor begrunnes bedre hvorfor man velger den tilnærmingen som beskrives i veilederen.

Kap. 2.4.4 Det er positivt at man tar i bruk begrepet «regionalt fremmede arter» og legger opp til at en kan ha regionale vurderinger av fremmede arters egenskaper, samt at regionale fremmede arter, eksempelvis ørekyt, gran og piggsvin, kan risikovurderes. I avsnittet står det at det skal komme en liste over arter som ønskes vurdert «av relevante myndigheter» før oppstart av vurderingsprosessen. Vi håper at det åpnes for innspill til hvilke arter som kan inngå i en slik vurdering.

Kap. 2.4.4 Noe som ikke kommer klart fram i dokumentet er hvordan man stiller seg til konsekvensen av spredning av utenlandsk genmateriale av arter som også er stedegne. Skal eksempelvis arter som krypjonsokkoll (*Ajuga reptans*), der individer med opphav i utenlandsk genmateriale selges hos planteforhandlere, vurderes? I områder med naturlig forekommende bestander av denne arten vil spredning av genetisk materiale fra «hageplantene» kunne føre til genetisk forurensing.

Kap. 2.6.3 Det grunngis ikke hvorfor en har valgt 2 km × 2 km som en passende maskevidde når en skal vurdere ekspansjonshastighet/forekomst. Å ha en maskevidde på denne størrelsen kan gi også utfordringer når man skal sammenligne ekspansjonshastighet mellom arter som sprer seg på ulikt vis. For eksempel vil arter som sprer seg langs vegkanter (spredning kan kun skje i få retninger ut fra opprinnelig forekomst) i større grad fanges opp ved at den vil opptre i et større antall ruter enn arter som sprer seg inne i en naturtype med større areal (spredning kan potensielt skje i alle retninger fra opprinnelig forekomst). Samtidig som en skal kunne håndtere potensielt store datasett over forekomst blir det da et spørsmål om hvorvidt den valgte maskevidden rett og slett er for stor, og således kan kamuflere viktige utviklingstrender, ved at ekspansjonshastigheten vil bli høyere langs veier enn f.eks. i skog.

Kap. 2.6.6 I kapitlet sies det følgende: «*Det er ofte uproblematisk å bruke generasjonstida fra nært beslektede arter, der denne er kjent.*» Dette kan nok stemme relativt ofte, men det er viktig å vise til at dette slett ikke alltid er tilfelle. Et eksempel er fra beregning av juvenilperioden hos arter i edelgranslekta *Abies*. I Sandvik (2012) er dette for koreaedelgran *Abies koreana* blitt estimert til å

være 23 år, basert på ekstrapolasjon fra data om andre arter i slekta. I dag er det god dokumentasjon på at denne arten er konglebærende helt ned i seks års alder.

Med vennlig hilsen

Christian Steel
Generalsekretær
SABIMA

Arnodd Håpnes
Fagsjef
Naturvernforbundet

Sverre Lundemo
Rådgiver naturmangfold
WWF-Norge

Referanser:

Sandvik H (2012) Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold. DN-utredning 8-2012.